

odpiranju v svet v zadnjih dveh desetletjih in hitrim spremembam v načinu življenja, ki ga prinaša zaposlenost v dolini, ohranil nekatere značilnosti samozadostnega in zaprtega hribovskega sveta, ki so ga ugotavljale etnološke topografske akcije celjskega pokrajinskega muzeja v letu 1952 in raziskave v sedemdesetih letih, ki so nastale v zvezi z raziskavami v Vitanju. Sicer pa bo o tem mogoče govoriti potem, ko bodo konec leta 1993 rezultati raziskovanja publicirani v zborniku Paški Kozjak, ki bo tedaj predvidoma izšel v zbirki Šaleški razgledi.

Jože Hudales

Študentski raziskovalni tabor - Šentrupert na Dolenjskem

V letošnjem letu sem sodelovala na dveh taborih, ki sta bila po cilju strokovnega raziskovanja usmerjena v etnološko preučevanje sestavin načina življenja v preteklosti in sedanjosti. V Šentrupertu na Dolenjskem je potekal študentski raziskovalni tabor od 31. julija do 9. avgusta. Neposredni organizator tabora je bil Center za izobraževanje in kulturo občine Trebnje, organizacijski in idejni vodja Marko Kapus. Pri organizaciji sta sodelovala Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto in Slovensko etnološko društvo, ki ju je zastopala Marinka Dražumerič, tudi kot koordinator in mentor strokovnega in znanstvenega dela. Navedene ustanove so tudi prispevale materialna sredstva za kritje stroškov tabora in za nabavo materialnih in tehničnih pripomočkov.

Zlasti Slovensko etnološko društvo je podprlo večkrat izražene želje študentov Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo, da se organizira študentski raziskovalni tabor. Mladinski raziskovalni tabori, ki jih organizira Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, gibanje Znanost - mladini, so namenjeni predvsem srednješolcem, da spoznavajo in se uvajajo v znanstveno raziskovalno delo različnih ved. Študentje v teh taborih lahko sodelujejo kot mentorji, kar pa ima tudi vrsto pomanjkljivosti za njih same, zato je bil v dogovoru z neposrednim organizatorjem tokrat prvič organiziran študentski etnološki raziskovalni tabor. Sicer pa je bil to že tretji raziskovalni tabor v Šentrupertu. Predhodna sta bila po cilju raziskav in strokovnem vodstvu usmerjena v ekološko in sociološko raziskovanje kraja z okolico. Na tem mestu je potrebno pohvaliti Center za izobraževanje in kulturo občine Trebnje in njegovega vodjo zaradi posluha za pobude in realizacijo raziskovalnih taborov v občini.

Na raziskovalnem taboru je sodelovalo 17 udeležencev: 3 diplomirani etnologi, 11 študentov etnologije, 2 organizatorja, 1 fotograf.

Delovno področje na tem taboru je bilo precej široko zajeto. Študentje so raziskovali nekatere etnološke teme vsakdanjega načina življenja, ki jih je predlagal organizator kot specifične za ta kraj in okolico (npr. božjepotna romanja), upoštewane pa so bile tudi želje študentov po raziskavi tem, povezanih s tem krajem ali širšo okolico (npr. življenje zapornikov v zaporih na Dobu). Večina študentov bo uporabila zbrane podatke in ilustrativno gradivo za pisanje seminarskih in diplomskih nalog.

Teme raziskovalnega dela so bila božjepotna romanja (Žalostna in Vesela gora), pomen in praznovanje nove maše, ljudska umetnost - votivne podobe in kapele, pričeske v obdobju med obema vojnama, verska društva in odsev verske zavesti v vsakdanjem življenju v obdobju med obema vojnama, prehrana različnih plasti, vsakdanji način življenja zapornikov v KPD Dobu, življenjske zgodbe prebivalcev Šentruperta in okolice. Popis in pregled kmečkega orodja v graščini na Veseli gori je potekal v sodelovanju z Dolenjskim muzejem iz Novega mesta.

S kamero je bilo zabeleženo življenje in delo na taboru, delo raziskovalcev na terenu (predvsem pogovori z informatorji), ter utrip življenja v Šentrupertu. V času raziskovalnega tabora so udeleženci fotografirali zanimive dogodke, povezane z življenjem v Šentrupertu in okolici, npr. razna kmečka opravila, postavljanje mlaja pred nevestinim domom, poroko, votivne podobe v cerkvah in kapelah. Na terenu je bilo zbranih veliko originalnih fotografij za obdobje med obema vojnama. Fotograf, ki je sodeloval na terenu, je iz originalnih fotografij napravil preslikave, pripravil pa je tudi izbor fotografij za razstavo.

Sprotno urejanje gradiva je potekalo tako, da so raziskovalci vnašali podatke v kartoteko terenskih zapisov, negativne preslikav ali fotografije pa so opremjali z vsemi potrebnimi podatki. Celotno gradivo, ki je nastajalo na etnološkem raziskovalnem taboru in je v celoti že urejeno, hranijo v dokumentaciji Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v Novem mestu, del fotografskega gradiva pa je v dokumentaciji Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo.

Zadnji dan raziskovalnega tabora je bil namenjen pripravi razstave, na kateri so udeleženci tabora prikazali posamezne raziskovalne teme predvsem z izbranimi fotografijami in kratkim

poročilom o rezultatih dela. Na razstavi so bile prikazane tudi kulinarične specialitete, značilne za to območje. Hkrati so si obiskovalci - predvsem domačini, katerim je tudi bila razstava namenjena, ogledali še video predstavitev načina življenja v njihovem kraju. Glede na številne obisk domačinov lahko rečemo, da so z zanimanjem spremljali »dogajanje v njihovem kraju« in naše raziskovalno delo.

Mihaela Hudelja

Mednarodni raziskovalni tabor Obrov-Hrušica 92

Od 10. do 22. avgusta je v **Obrovu**, v Matarskem podolju, potekal interdisciplinarni mednarodni raziskovalni tabor. Organizacijsko in vsebinsko sta ga vodila Igor Šebenik iz Inštituta za geografijo v Ljubljani, bil je mentor geografski skupini raziskovalnega tabora in mag. Jurij Fikfak iz Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU, ki je bil mentor etnološki skupini. Za udeležbo udeležencev iz tujine (Anglije, Italije, Španije) je poskrbela organizacija MOST.

Tabora se je udeležilo 17 mladih raziskovalcev, med njimi so bili diplomirani etnologi in geografi, študentje etnologije in geografije, dijaki in 4 tuji udeleženci.

Namen raziskovalnega tabora je bil usmerjen v seznanjanje mladih raziskovalcev z metodologijo in metodami dela obeh disciplin tako na terenu kot v kabinetu. Raziskovalno delo je potekalo predvsem na terenu. Kabinetni del je obsegal predavanja, diskusije o kvalitativni metodologiji, urejanje terenskih zapiskov in tehniko analize ter interpretacijo podatkov z računalniškim programom ATLAS/ti.

Delo etnološke skupine na raziskovalnem taboru je bilo usmerjeno v proučevanje vaškega praznika *Opasilo - Mar'Velka* (15. avgusta). Poudarek je bil na spoznavanju organizacije praznovanja, ugotavljanju odnosa vaščanov do tega praznika; s tem bi dobili tudi vpogled v oblike socialne povezanosti prebivalcev znotraj same vasi, kot tudi s prebivalci sosednjih vasi. Na to problematiko raziskovalnega dela se je navezovalo tudi vnašanje podatkov iz družinskih knjig v računalnik. S tako podatkovno zbirko je moč ugotoviti migracije in strukturo prebivalstva. Geografsko raziskovalno delo je potekalo pretežno v Hrušici. Naslednji temi etnološke raziskovalne skupine sta bili življenjske zgodbe in prvi dnevi vojne leta 1991. V okviru videodelavnice so bile posnete priprave na praznik in »dogajanje« v času praznika. Organizacijske priprave na praznik *Opasila* se začnejo že vsaj en teden prej; zajemajo npr. ureditev plesnega prostora - korte, namestitve prodajnega pulta za pijačo, nabavo pijače, pisanje in raznašanje letakov, čiščenje cerkve; v okviru družinskega kroga pa povabilo sorodnikom, temeljito čiščenje v hiši, pripravo peciva in drugih vrst jedi.

Delovna področja niso bila omejena statično samo na eno raziskovalno skupino. Vsako področje je bilo enako pomembno in tudi atraktivno, tako da je bilo mladim raziskovalcem moč spoznati, doživeti in videti veliko novega. Delo je bilo zastavljeno tako, da se je vsak raziskovalec spoznal z različnimi metodami dela na terenu in v kabinetu. Metode dela, ki so jih spoznavali in uporabljali neposredno na terenu, so bile: narativni intervju, usmerjeni neformalni pogovori, neposredno opazovanje z udeležbo, tehnike snemanja z video kamero, fotografiranje na terenu; v kabinetu pa prepisovanje posnetih pogovorov v računalnik ter računalniška obdelava in analiza terenskih zapiskov. V ta namen so bili na razpolago 4 računalniki in 2 tiskalnika.

Ob koncu 12-dnevnega raziskovalnega tabora so udeleženci v osnovni šoli pripravili razstavo. Postavitev razstave je bila rezultat skupinskega dela in sodelovanja pri izboru gradiva vseh udeležencev. Na razstavi so mladi raziskovalci prikazali rezultate svojega dela na terenu. S tem so izrazili svojo hvaležnost informatorjem za njihovo sodelovanje, ostalim vaščanom pa pokazali, kaj so v njihovem kraju raziskovali. Odziv domačinov na ogled razstave je bil precej dober. Poleg razstave je bilo za domačine zelo zanimivo predvajanje video filma in diapozitivov. (Razstava je v mesecu septembru gostovala v Zemljepisnem muzeju v Ljubljani.)

Organiziranje raziskovalnih taborov na mednarodni ravni ima tudi določene prednosti za udeležence tabora. Ne gre samo za izmenjavo različnih mnenj in pogledov na določena področja dela, ali spoznavanje novega okolja za tuje udeležence tabora. Mednarodni značaj raziskovalnega tabora se odraža tudi na ravni komunikativnosti. Tuji udeleženci so v Obrovu in Hrušici samostojno vodili intervjuje z italijansko govorečimi informatorji. Komunikacija med njimi in ostalimi udeleženci tabora se je odvijala v angleškem jeziku, prav tako tudi predavanja, diskuzije in večerna poročila o delu.

Mihaela Hudelja